

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. מערימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לבנו ובתו הגדולים לעבדו ושפחתו העברים הא לכם מעות הללו ופרדו בהן מעשר שני זה (ואוכלו בלא חומש).....2
- ב. אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג.....3
- ג. אלא בעציץ שאינו נקוב דרבנן.....4
- ד. ג' מדות בקמן צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים.....5
- ה. וכנגדן בקמנה מתקדשת למיאון.....6
- ו. הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין.....8
- ז. וכנגדן בקמנה מתגרשת בקידושי אביה.....9
- ח. הגיעו לעונת נדרים נדריהן נדר והקדשן הקדש.....9
- ט. וכנגדן בקמנה חולצת.....11
- י. ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים.....11
- יא. קמנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור.....12
- יב. שאין קמן עושה שליה.....13
- יג. ואם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה אם רצה לחזור לא יחזור.....13
- יד. האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול.....13
- טו. הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר.....14
- טז. האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול ... הבא לי גיטי במקום פלוני והביאו לה במקום אחר כשר.....14
- יז. הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום...15
- יח. גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא.....15
- יט. האומר לשלוחו ערב לי בתמרים ועירב לו בגרוגרות בגרוגרות ועירב לו ... במגדל ועירב לו בשובך בשובך ועירב לו במגדל ... אין עירובו עירוב.....16
- כ. האומר כתבו גט ותנו לאשתי גרשוה כתבו איגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום ... הוציאוה מהו עזובה מהו התירוה מהו הניחוה מהו הועילו לה מהו עשו לה כדת מהו.....16
- כא. הוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ... אף המפרש והוצא בשיירא ... אף המסוכן.....18

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

דף סה.

א. מערימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לבנו ובתו הגדולים לעבדו ושפחתו העבדים הא לכם מעות הללו ופרו בהן מעשר שני זה (ואוכלו בלא חומש)

הפודה מעשרו¹ לעצמו, הרי זה מוסיף עליו חומש, אם היה שוה ד' נותן חמשה², שנאמר (ויקרא כז פסוק לא) וְאִם נָאֵל יִנָּאֵל אִישׁ³ מִמַּעֲשָׂרוֹ הַמְּשִׁיתוֹ יִסֵּף עָלָיו.

כל מעשר שני⁴ שאין הוא ופדיונו משלו, אין מוסיף חומש, ולפיכך הפודה מע"ש של חברו בין אם מחלל פירות חברו על מעותיו, ונותן לו את המעות שנעשו מע"ש, ומקבל את הפירות שנעשו חולין, ובין אם המעות נשארין ביד המחלל, והן קדושים, והפירות נשארין ביד בעליו הראשון והן חולין, בשניהן אין מוסיף חומש. אבל הפודה ע"י שליח, דהיינו שהפירות והמעות של בעלים, רק שעושה שליח שיחלל עבורו, מוסיף השליח חומש⁵.

מותר להערים⁶ על פדיון מעשר שני, לחללו ע"י אחר כדי שלא יצטרך להוסיף חומש⁷. כיצד אומר לבנו ולבתו הגדולים, ולעבדו העברי, הא לך את המעות האלו ופדה⁸ בהן המעשר כדי שלא יוסיף חומש, ויקנה לו את

¹ רמב"ם הלכות מעשר שני ונמנע רבעי פרק ה הלכה א

² שהוא חומש מלבר שהוא רביע של קרן דדרשי' בב"מ נד. שיהא הוא וחומשו חמשה

³ ולא אשה לפיכך אשה כגון אשה פנויה או אלמנה וגרושה שאין לה בעל ופודית מע"ש שלה במעות שלה שפדת מעשר שני שלה לעצמה אינה מוסיפה חומש. ואם יש לה בעל אם פודה פירות של הבעל במעות של הבעל חייבת בחומש דשליחתו היא וכן כל אשה שפודה מע"ש של איש במעותיו בשליחותו חייבת בחומש אבל אם פודית פירות שלה במעותיה כגון שנתן לה הבעל מתנה אין מוסיפה חומש שם הלכה ב ובדרך אמונה שם

⁴ רמב"ם שם הלכה ד

⁵ דרך אמונה שם מו

⁶ רמב"ם שם הלכה ח

⁷ ויליף לה בירושלמי מע"ש פ"ד ה"ג מדכתיב בה ברכה שנא' כי ברך יברכך ה' אלקיך שמותר להערים ולפדותו בלא חומש ועי' במאירי ב"מ נ"ג א' שב' דכיון דמע"ש ממון גבוה ואין נמכר ואין ניתן כמתנה אם יחלל מעשר שלו על סלע חברו נמצא נותן מעשרו ואסור וצ"ע דהא מותר לכתחלה לעשות כן כמבואר כאן. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק עב

⁸ ברמב"ם הגירסא ופדה לך ועיי' בסף משנה ור"י קורקוס מהתוספתא והגר"א הגי' בתוספתא פדה לך

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

המעות במשיכה⁹, או אנב קרקע, אבל בחליפין אין יכול להקנות המעות שאין מטבע נקנה בחליפין, וצריך שיגמור בדעתו ליתן לו בלב שלם שאם ירצה לקחתו יוכל לקחתו לעצמו. ואף על פי שהוא יודע שהוא יחזיר לו את המעות או את הפירות אחר הפדיון מותר¹⁰. וכן אם אמר לו פדה לי משלך אינו מוסיף חומש. וכן אם מקבל המעות אמר לבעה"ב אחר שקבל המעות ממנו פדה לך משלי ובעה"ב עשה כן אין מוסיף חומש¹¹.

אבל לא יאמר לו פדה לי בהן. דבזה¹² אין משמע שנותן לו את המעות במתנה, אלא עושהו שליח לחלל, וצריך להוסיף חומש.

וכשמזכה על ידי בנו ובתו אינו¹³ יכול לזכות על ידי בני ביתו הסמוכים על שולחנו מכיון שידם כידו. וילדיו הקטנים אפילו אינם סמוכים על שולחנו, אינו יכול לזכות על ידם.

ג. אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג

דין עבד¹⁴ עברי אינו נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג, דכתיב (ויקרא פרק כה פסוק מ) עד שנת היבול יעבד עמו, הרי שתלתה התורה קצת דיניו ביובל, וכיון שעבדיו אין יכולים לקיים כל דיניו, כולו אינו נוהג¹⁵.

אולם זהו לקנות גופו לשאר דיני עבד עברי¹⁶, אבל במקום שנלקח או נקנה לשבי אחד למעשה ידיו בדינא דמלכותא, כגון שנשבה במלחמה או שמכרוהו גובי מס המלך, יוכל למכרו לישראל למעשה ידיו, אך יכול העבד לתת לאדונו ישראל דמי מקנתו או דמי שוויו¹⁷ ויוצא¹⁸, ויד האדון על התחתונה ליקח הפחות שבהם.

⁹ כמבואר בגמ' ב"מ מו. ובקנין אודיתא יש דעות אם מהני תוס' בב"ק ק"ד ב' כתבו דלא מהני בדאורייתא והמאירי בב"מ כ' דלא מהני במע"ש משום דהוי שקר אבל הריטב"א שם הביא כמה דעות שם דמהני אודיתא ע"ש וכן בריטב"א החדשות שם נראה דמהני וצ"ע שם.

¹⁰ הלכתא גבירתא

¹¹ שם ובירוי' אי' אם כשא"ל צא ופדה לך משלו הן ופי' אם נתן לו גם המעות וגם הפירות הוי שלו ומוסיף חומש ורבנו השמיטו משום דאתי כמ"ד ממון הדיוט ויכול ליתן הפירות במתנה ורבנו פוסק ממון גבוה. דרך אמונה ציון ההלכה ס"ק פא.

¹² חזו"א דמאי סי' נ' סקט"ז

¹³ שו"ע ונו"כ או"ח שסו י ושם התבאר מחלוקת ראשונים בזה

¹⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד רסו יד

¹⁵ י"א שיכול הוא למכור עצמו לישראל או לגוי והוא קנוי לו קנין הגוף לענין שעבוד אבל יוצא במחילה בלי גט שחרור. עיין דרך אמונה הלכות שמיטה ויובל פרק י הלכה ט ס"ק נ

¹⁶ לצאת בשנים וביובל ובמיתת אדון ואמה העבריה בסימנין ולהתירו בשפחה

¹⁷ ואינו יוצא בנרעון כסף כיון שאין ע"ע נוהג בזמן הזה ואין זמן לעבדות. ש"ך שם כז

¹⁸ ובין דיהיב ליה בתחלת ממכרו או בתר הכי מצי מהדר ונפיק אבל כל כמה דלא יהיב ליה מקנתו או דמי שווייה מעשה ידיו לרביה ישראל ואפילו מעשה ידיו שוים מדי מקנתו או שויה. ש"ך כז

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אבל אם שבאו השבאי בשעת שלום שאינו קונהו בדינא דמלכותא, הקונה ממנו לא קנהו כלל ודינא הוא דיוצא ממנו בלא דמים¹⁹.

ג. אלא בעציץ שאינו נקוב דרבנן

מה שהתבאר שמותר להערים²⁰ על פדיון מעשר שני, לחללו ע"י אחר, שיאמר הא לך את המעות האלו ופדה²¹ בהן המעשר. זהו רק בבנו ובתו הגדולים או עבדו העברי, אבל לא²² יתן המעות לפדות לבנו ולבתו הקטנים, אפי' אינם סמוכים על שלחנו²³, ולעבדו ושפחתו הכנענים, מפני שידן כידו²⁴, ושאינן קניין לעבד בלא רבו וכן קטן מציאתו לאביו נמצא שאין המעות יוצאות מרשותו והו"ל כשלוהו.

נתן לשפחתו העבריה, אם מעשר שני זה מדבריהם כגון שהיה מעציץ שאינו נקוב דבריו קיימין, ובלבד²⁵ שתהא מופלא סמוך לאיש, כלומר שנה שלפני גדלות²⁶, שאז יכולה לתרום ולפדות מע"ש. שאמה העבריה קטנה היא, ואין הקטן זוכה לאחרים²⁷, אלא בדבר שהוא מדבריהם. אבל בעציץ נקוב, אפילו בתרומת ירקות ואילנות אף שהם מדרבנן²⁸, כיון שיש להן עיקר מה"ת א"א לתת לקטנה

¹⁹ טור שם מובא בלבוש שם ובש"ך כה

²⁰ רמב"ם שם הלכה ה

²¹ ברמב"ם הגירסא ופדה לך ועיין כסף משנה ור"י קורקוס מהתוספתא והגר"א הגי' בתוספתא פדה לך

²² רמב"ם הלכות מעשר שני שם הלכה ט

²³ עיין או"ח שסו י

²⁴ ולכן אפי' בדבר שהוא מדבריהם אין זוכין. מ"ב שם נח

²⁵ תוס' ותו' הרא"ש גיטין ס"ה א' ורשב"א שם בת"י קמא וכ"כ הראב"ד והר"ש משנין בתו"כ בחקתי פי"ב

²⁶ ברשב"א בגיטין בת"י בתרא דכל קטן פודה מע"ש דכיון דפודה שוה בשוה א"צ דעת כ"כ ואם הוא קטן שאין בו דעת האפוטרופוס יכול לחלל מע"ש שלו וי"א שלא יוסיף הומש וצ"ע. ועי' בראב"ד ור"ש משנין בתו"כ שם שהביאו דעה דבן ט' שנים מחלל והם דחו זה

²⁷ וזה נקרא שזוכה לאחרים כיון שחוזרין ונותנין לו אח"כ המעות ואין זה אלא בהערמה וכוונתן לפדותן לצורך אביהן והמעשר חוזר לאביהן ועוד כיון דמע"ש ממון גבוה א"כ כשנותן להם מעות לפדות מע"ש הו"ל כזוכין בהן לאחרים דזכו בהו לגבוה לשם פדיון מע"ש. כמש"כ ריטב"א החדשות שם, והריטב"א וחי' הר"ן כתבו כיון דזוכה לארון מיד המעשר הו"ל כזוכה לאחרים.

²⁸ ריטב"א גיטין ס"ה א' ובוה"ז אין נ"מ דבוה"ז אין אמה העברי' כיון שאין היובל נוהג כדמשמע שם בגמ' ומשמע שם דבוה"ז מקרי אין לו עיקר מה"ת ועי' בחו"א דמאי סי' ט"ז סק"ז דלא לכל הדברים נחשב אין לו עיקר.

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ד. ג' מדות בקטן צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים

כבר התבאר במסכת כתובות דף ע. ולעיל דף נט. שקטן עד בן ו' שנים אינו יכול להקנות לאחרים לא במכר ולא במתנה²⁹, וכן אינו יכול לקנות מאחרים, לא בקרקע ולא במטלטלים.

אך אם הגיע לכלל דעת קצת כשנותנים לו צרור וזורקו ואם נותנים לו אגוז ונוטלו, זוכה לעצמו³⁰ במתנה שנתנו לו³¹, כיון שיש דעת אחרת מקנה לו³²,

²⁹ שו"ע ונו"כ שם סימן רלה סעיף א, ואף לא מדרבנן, ואפילו הוא פקח וחריף ויודע בטיב משא ומתן, ומדאורייתא אינו יכול לקנות או להקנות עד שיהא בן י"ג שנים ויום אחד, ועי' סימן סא סעיף ד ובאחרונים שם.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם רמז טו

³¹ ונראה פשוט דכיון דעיקר הטעם הוא משום דעת אחרת מקנה, א"כ אם הנותן הוא קטן, אף על פי שיכול ליתן מכח תקנת פעומו, אין בו דעת שיחשב כדעת אחרת מקנה, וכתב בכנה"ג דה"ה שכ"מ קטן שנתן לקטן לא מהני. פתחי חושן חלק ח פרק יא

³² ונחלקו הראשונים אם הוא מדין זכיה מדאורייתא או רק מדרבנן (עי' כנה"ג הגהב"י, ועי' חתן סופר שער המקנה סימן ט שהאריך בדיני זכיה ושליחות, וכן בשד"ח כללים מערכת ז כלל י, ובערוה"ש סימן רמז סעיף יז), ועיין פתחי חושן שם הערה סה שמסתימת הפוסקים משמע דמהני בין במטלטלין ובין בקרקע, ובכל הקנינים, אבל לא בקנין חצר ובק"ס, וגם בקצה"ח סימן רלה סק"ד משמע דדעת אחרת מקנה מועיל גם בקרקע, ועיין שם שמדבריו נראה שאם קנה חפץ תליא בפלוגתא אם חשיב כדעת אחרת מקנה, ולפי מה שהסביר הקצה"ח שם בסברת הרמב"ם שדעת אחרת מקנה הוי כאילו הנותן זוכה עבורו, א"כ אפילו בפחות משיעור צרור וזורקו זוכה בדעת אחרת מקנה, כשם שזוכה ע"י אחרים. ועי' מהנ"א ה' זכיה ומתנה סימן ד, והביא מדברי הרמב"ם והמ"מ שמפני דרכי שלום זוכה אפילו בלא דעת אחרת מקנה, ועי' ספר חנוך לנער פרק מג ובדיני אבידה פרק ט. ובערוך השלחן סעיף יט כתב בשם יש מי שאומר שאין קנין לקטן אלא במטלטלין והגיע לידו, אבל ק"ס או קנין אגב או קנין שטר לא תיקנו לקטן, ולכאורה קאי אדין דצרור וזורקו, וכן כתב בשו"ע סימן רמז סעיף כג שהקטן אינו זוכה עד שתגיע מתנה לידו, או עד שזוכה לו אחר, ומשמע דדוקא בידו, ולכאורה מסתבר דבעינן דוקא לידו, דומיא דקטנה שיש לה יד לקבל גט ולא שייך בה שאר קנינים אלא יד ממש, וצ"ע. ולפי"ז יש לדרוש גם בקרקע אם זוכה בדעת אחרת מקנה, דלא שייך שיגיע לידו.

וכתב בכנה"ג שאם הנותן שכ"מ, כיון שדבריו ככו"מ, חשיב כדעת אחרת מקנה אותו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כמו שהתבאר לעיל דף סד: ואינו זוכה במציאה³³, שאין דעת אחרת שמקנה לו, אבל קטנה זוכה אף במציאה³⁴.

ה. וננגדן בקטנה מתקדשת למיאון

כבר התבאר ביבמות דף קיז. שקטנה³⁵ שאינה בת שתים עשרה ולא הביאה סימני בנרות כל עוד אביה חי ונוכח³⁶, קידושיה ונישואיה אינם כלום, אלא אם כן קידשה אביה³⁷.

אין לה אב³⁸ והשיאוה³⁹ אחיה או אמה לדעתה, בעודה קטנה, או שהשיאה אביה כשהיא קטנה, ונתאלמנה או נתגרשה בעודה קטנה, שהרי היא כיתומה בחיי האב ואין לאב עוד רשות בה, והשיאה האב אח"כ לדעתה פעם שנית בעודה קטנה⁴⁰, באלו אין הקידושין קידושין דאורייתא שהרי אין מעשה קטנה כלום, ולאחרים אין רשות עליה ואין קידושיה תופסין בה אלא מדרבנן, לפיכך אם אחר כך אינה חפיעה בבעלה אינה צריכה ממנו גט,

³³ רמ"א שם והש"ך ס"ק ו האריך לחלוק על הרמ"א. וכתב לחלק דמאי דאמרינן שהקטן זוכה במציאה מפני דרכי שלום, היינו בקטן פחות מאגוז ונוטלו צרור וזורקו, אבל בקטן שנוטל האגוז, זוכה במציאה גם בלא האי טעמא דדרכי שלום, אלא מדין זכייה גמורה. ונפקא מינה בקטן שמצא מציאה, ואחר גדול גנב המציאה מידו, דאם הוא קטן שהגיע לאגוז ונוטלו צרור וזורקו, הרי על הגנב להחזיר את המציאה לקטן מהדין. אבל קודם לזה כיון שהקטן לא זכה במציאה בזכייה גמורה, אלא מפני דרכי שלום, אין הגנב צריך להחזיר לו אלא מפני דרכי שלום. וע"ש בקצות החושן שהסכים לדעת הרמ"א, והאריך ליישב קושיות הש"ך על הרמ"א. ובדין הפקר אם חשיב כדעת אחרת מקנה, ע"י במשל"מ פכ"ט מה' מכירה ה"א שכתב שלשיטת רש"י דהפקר חשיב כדעת אחרת מקנה, ה"נ זוכה בהפקר, ובנה"מ סימן רעג סק"א חולק, עיינן שם, וע"י נחל יצחק סימן סו סעיף ט, וע"י קצה"ח סימן שסב בדין שנוי רשות בקטן.

³⁴ כן נראה מ"ש דקטנה זוכה בחצר משום דאיתרבי מיד, כ"ש יד גופה, וע"י בשו"ע סימן רמג סעיף כג שדעת הרמ"א דדוקא כשאין לה אב זוכה בחצר, והאחרונים נחלקו בזה, ולפי"ז ה"ה בידה. וע"י בשו"ע אהע"ז סימן קמא סעיף ו שהביא ב' דיעות מאימתי קטנה מתגרשת, אם משיעור צרור וזורקו או משיעור עונת הפעוטות, וכתב שם בסעיף ז שכל שמתגרשת יש לה דין חצר, ולפי"ז גם דין חצר בקטנה תליא כפלוגתא זו אם הוא משיעור צרור וזורקו או מעונת הפעוטות, ולא מצאתי בפוסקים בחו"מ שהביאו הלכה זו, ועכ"פ קודם צרור וזורקו לכו"ע אין לה יד ולא חצר. פתחי חושן שם הערה סז

³⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז לז יא
³⁶ שאם אינו נוכח כגון שנסע למדינת הים י"א שיכולה להתקדש ויכולים אחיה ואמה לקדשה כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר. שו"ע ונו"כ שם יד

³⁷ וכן אם השיאה אביה ונתאלמנה או נתגרשה בחיי אביה, הרי היא ברשות עצמה אף על פי שעדיין היא קטנה, דכיון שנשאת יצאה מרשות אביה לגמרי ושוב אין לאביה רשות בה לעולם, אבל אם קדשה ולא השיאה ונתאלמנה או נתגרשה כמה פעמים מן הארוסין קודם שתיבגר, הרי לא יצאה מרשותו לגמרי. שם ג
³⁸ שו"ע ונו"כ שם קנה א

³⁹ כתב הנ"י בשם הרמב"ן וכמה פוסקים דוקא אם השיא צריכה מיאון אבל נתקדשה ע"י אמה ואחי מדעת' והיא לא קבלה הקדושי א"צ מיאון שלא מצינו שליחות לקטן וכן דייק מהרש"ל מסמ"ג. ב"ש שם א
⁴⁰ לא גרע מיהא כח האב מכח אמה ואחי לבוש ובי"ש שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

מ"ב אמרו חז"ל כיון שהיתה מוחזקת לבריות לאשת איש שהרי תקנו לה נישואין, לא תצא ממנו בלא כלום שלא יאמרו אשת איש יוצאת בלא כלום, אלא צריכה מיאון. ויוצאה ממנו במיאון שתמאן בבעלה⁴¹.

איזו היא⁴² קטנה שצריכה למאן, שיערו חז"ל מבת שש שנים עד עשר שנים בודקין אותה לפי יופי דעתה⁴³, אם יודעת לשמור קידושיה ושהם קידושין, לא שתשמור אותן כדרך שמשמרת האנוז והתמרה וכיוצא בהן, אלא שתשמור אישותה שנראית כאשת איש, הרי זו צריכה מיאון, ואם אינה יודעת לשמור קידושיה אלא הולכת לבית אמה כאילו לא נתקדשה מעולם אינה צריכה למאן, ופחותה מבת שש אפילו היא חכמה ונבונת לחש ביותר ויודעת לשמור קידושיה אינה צריכה מיאון, ויתירה על בת עשר אפילו סכלה ביותר ואינה יודעת לשמור קידושיה צריכה מיאון. וי"א⁴⁴ שאם הגיע לעונת הפעוטות מסתמא צריכה מיאון, ואם יודעת לשמור קידושי' אפי' פחות מו' צריכה מיאון ויש להחמיר לחוש לשיטה זו. וי"א⁴⁵ דכל זה

⁴¹ אבל אם השיאה שלא לדעתה או אפילו לדעתה ואינה יודעת לשמור קידושיה, אפילו מיאון אינה צריכה. שם

⁴² שו"ע ונו"כ שם ב

⁴³ היינו לפי גירסת הר"ף והרמב"ם פ' התקבל הפעוטות מקחן וכוונתן קטנה מתקדשת למיאון ובפ' ב"ש אר"ה כל שיכולה לשמור קדושיה צריכה מיאון ופירש רמב"ם דר"ה קאי על פעוטות היינו מבת ו' ועד בת ו' כ"א לפי חורפיה והיינו חורפיה שיוודעת לשמור קידושין, אבל פחות מבת ו' בזה לא דיבר ר"ה ואפי' יודעת לשמור קידושין א"צ מיאון, ולענין גט אפי' פחות מו' מקבלת הגט היינו צרור וזרקתו מתגרשת בקדושי אביה לפי גירסת הרמב"ם והטעם מבואר בר"ן פ' התקבל קידושין שהם כסף וצריכה שמירה מ"ה לענין קידושין צריכה להיות עכ"פ שיעור פעוטות ומ"ש בכ"מ פ"ד מה"א לרמב"ם אף פחות מו' ויודעת לשמור קידושין צריכה מיאון, תמוה בעיני דהא כתב פי"א מה"ג להדיא אפי' אם יודעת לשמור קידושין א"צ מיאון כמ"ש המחבר כאן לשונו. ב"ש ג

⁴⁴ דעת הרמ"ך שהביא הכ"מ פ"ד מה"א ס"ל אף פחות מו' כל שיוודעת לשמור קידושיה צריכה מיאון וס"ל כל חד שיעור בפני עצמה הפעוטות מסתמא צריכה מיאון, ואם יודעת לשמור קידושי' אפי' פחות מו' צריכה מיאון וכן לגירסת רש"י ותוס' והרא"ש שם צרור וזרקתו שיעור למיאון והיינו מ"ש ר"ה אם יודעת לשמור קידושי' והיא פחות מו' כמ"ש הר"ן פ' המקבל במיאון שהוא קידושין דרבנן א"צ שיעור פעוטות ולעיל סימן קמ"א הביא המחבר דעתם לפי גירסתם ממילא במיאון אפילו פחותה מו' צריכה מיאון וכאן השמיט דעתם אפשר דס"ל כיון שהיא רק קידושין דרבנן מקיל וגם לשיטות הריטב"א שהביא בסמוך בהג"ה והיינו שיטת הראב"ד כמ"ש פ"ד מה"א ופ"א מה"ג ובעל המאור דף תמ"ב ס"ל תרי שיעור הן נינהו ור"ה איירי אפילו פחות מו' צריכה מיאון כשנתקדשו ע"י אחיה לכן נראה להחמיר בזה דצריכה מיאון אף בפחות מו'. ב"ש שם ג

⁴⁵ דאז הוי כפיתוי בעלמא ופיתוי קטנה הוי כאונס שם בש"ג וברמב"ם פ"ד מה"א כתב אפילו נתקדשה מדעתה בלא דעת אמה ואחיה צריכה מיאון, ואפשר לטעמיה אויל דס"ל אף פיתוי קטנה לא הוי כאונס וכן יש לדייק מרש"י פ' התקבל דף ס"ה ד"ה כנגדן דס"ל דקידושין ע"י עצמה מהני ויש ליישב גם משמע שם דרש"י שם לא ס"ל כרמב"ן שהבאתי בס"ק א', ועיין בת"ה ס' ר"ה דפוסק בהלך למ"י ונתקדשה בעצמה הוי קידושין. ב"ש שם ה

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כשנשאת לדעת אחיה ואמה, אבל אם נשאת שלא לדעתך, אינה צריכה למאן, וי"א⁴⁶ שאם הגיעה לפעוטות, צריכה למאן גם בנשאת שלא לדעתך.

ו. הפעוטות מקחזן וממכרן במטלטלין

כבר התבאר במסכת כתובות דף ע. ולעיל דף נט. ודרף סד: שקטן עד בן ו' שנים אינו יכול להקנות לאחרים לא במכר ולא במתנה⁴⁷, וכן אינו יכול לקנות מאחרים, לא בקרקע ולא במטלטלים.

תיקנו חז"ל בקטן שהגיע לעונת הפעוטות⁴⁸, והיינו מבין שש שנים ובדקוהו ומצאוהו שיודע בטיב משא ומתן, ויש אומרים דה"ה מבין עשר סתם⁴⁹, שיכול למכור ולקנות במטלטלים⁵⁰, וכן יכול לתת מתנה בין בדבר מרובה ובין בדבר מועט, בין במתנת בריא ובין במתנת שכיב מרע⁵¹ משום כדי חייו שישאו ויתנו עמו ויהיה לו ממה להתפרנס.

וכל זה במטלטלין, אבל בקרקע בין שירש אותה והן שהגיע לידו במתנה או שקנה על יעד אפוטרופוס⁵², לא תיקנו תקנת פעוטות, ואינו יכול למכור ולא ליתן מתנה עד שיגדיל ויהא בן שלוש עשרה.

⁴⁶ ס"ל שיעור ר"ח ושיעור הפעוטות תרי שיעורים הם שיעור ר"ח איירי כשנתקדשה ע"י אחיה והפעוטות איירי כשנתקדשה ע"י עצמה. ב"ש שם ו

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם סימן רלה סעיף א, ואף לא מדרבנן, ואפילו הוא פקח וחרוף ויודע בטיב משא ומתן, ומדאורייתא אינו יכול לקנות או להקנות עד שיהא בן י"ג שנים ויום אחד, וע"י סימן סא סעיף ד ובאחרונים שם.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם

⁴⁹ רמ"א שם, והיינו שא"צ דוקא שידע בטיב מו"מ, אלא כל שאינו שוטה, ודעת הרמב"ם שאין נ"מ בין עשר לפחות מעשר דינו שוה, וצריך שידע בטיב מו"מ עד שיגדיל, ובסמ"ע כתב בדעת הרמ"ה והרמב"ם שמבין עשר סתמו בחזקת חריף, עד שיתברר שאינו חריף, ועד בן עשר צריך לבדוקו אם הוא חריף.

⁵⁰ משום כדי חייו תיקנו כן, וע"י להלן פרטי קניני קטן, וכתב הסמ"ע סק"ב שנחלקו הראשונים אם מכר יותר מכדי חייו, ודעת כמה ראשונים דכיון שתיקנו משום כדי חייו, לא חילקו בזה ומקחו וממכרו קיים, וכתב הגר"א שכן דעת השו"ע. ומשמע מדברי הפוסקים דה"ה לשכור ולהשכיר במטלטלין הוא בכלל תקנת הפעוטות, ומסתבר דה"ה לשאול ולהשאיל, אלא שאין לו דיני שומרים, וכתבו האחרונים שאין קטן יכול להפקיר, ע"י שו"ת מהר"ם שיק או"ח סימן קצה ובשו"ת בצל החכמה ח"ד סימן קל"ט.

⁵¹ משום כדי חייו תיקנו כן, וע"י להלן פרטי קניני קטן, וכתב הסמ"ע סק"ב שנחלקו הראשונים אם מכר יותר מכדי חייו, ודעת כמה ראשונים דכיון שתיקנו משום כדי חייו, לא חילקו בזה ומקחו וממכרו קיים, וכתב הגר"א שכן דעת השו"ע. ומשמע מדברי הפוסקים דה"ה לשכור ולהשכיר במטלטלין הוא בכלל תקנת הפעוטות, ומסתבר דה"ה לשאול ולהשאיל, אלא שאין לו דיני שומרים, וכתבו האחרונים שאין קטן יכול להפקיר, ע"י שו"ת מהר"ם שיק או"ח סימן קצה ובשו"ת בצל החכמה ח"ד סימן קל"ט.

⁵² עיין סמ"ע יב ונתה"מ ג.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ז. וננגדן בקטנה מתגרשת בקידושי אביה

כבר התבאר לעיל דף סד: שקטנה אפילו⁵³ אין לה אב והיא ארוסה כגון שקבל אביה קידושיה ומת או שנשאת ויש לה אב שכבר יצאה מרשותו מכל וכל, גם היא אינה יכולה לעשות שליח לקבלה שאין שליחות קטנה כלום.

אבל מכל מקום⁵⁴ יש לה יד לקבל גיטה היא בעצמה, בלא אביה כיון שנשאת ויצאה מרשותו.

והא דאמרינן דקטנה שאין לה אב או שנשאת מתגרשת ע"י עצמה, הני מילי שיש בה דעת להבחין בין גטה לדבר אחר כלומר שנותנים לה צרור וזורקתו אנוז ונוטלתו, ויש אומרים⁵⁵ שזה משתגיע לעונות הפעוטות כגון בת ו' או בת ז' כל אחת לפום חורפה, או מתגרשת על ידי עצמה, ואם אינה בת שש או שבע⁵⁶, וגירשה ע"י עצמה אינה מגורשת.

אבל ע"י אביה מתגרשת אפילו אינה מבחנת או לא הגיעה לעונות הפעוטות. ויש חולקין ואומרים שכל שאינה מבחנת אינה מתגרשת אפילו ע"י אביה, משום דכתיב (דברים כד פסוק ג) וְשִׁלַּחָהּ מִבֵּיתוֹ, וזאת אינה משתלחת מביתו שהרי חוזרת אליו, כיון שאינה מבחנת בין גיטה לדבר אחר.

וכל מקום⁵⁷ שיש לקטנה יד לקבל גיטה יש לה תורת חצר או תורת ארבע אמות לקבלו, שאם זרק הגט לחצירה או לארבע אמות שלה מגורשת, דחצר מידה אתרביא דומיא דידה והוא הדין ארבע אמות.

ח. הגיעו לעונת נדרים נדריהן נדר והקדשן הקדש

⁵³ שו"ע ונו"כ שם ג

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם ד ה

⁵⁵ ופלוגתא זו תליא בגירסא ולי"א אלו דוקא כשהגיע לעונת הפעוטות יכולה לקבל הגט אבל צרור וזרקו לא מהני לקבלת הגט אלא לענין קידושין דצריכ' מיאון ולדיע' קמייתא לענין גט מהני צרור וזרקו ומכ"ש עונת פעוטות ולענין מיאון א"צ מיאון א"כ כשהגיע לעונת פעוטות משום בקדושין איכא קדושי כסף דצריך שמירה מעולה כ"כ הר"ן ובס"י קנ"ה לא הביא דעת הי"א. ב"ש שם ז

⁵⁶ ט"ז שם ו בשם הטור

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

למרות שאין הזכר נקרא גדול עד שיביא שתי שערות⁵⁸, וגבי נדרים כתיב (במדבר ל פסוק ג) **אִישׁ כִּי יָדַר נֶדֶר וְגו'** ואם כן שמעת מינה שאין חייבים משום כל יחל אלא לכשיגדילו. אך מדכתבה התורה גבי נזיר (שם ו פסוק ב) **כִּי יִפְלֵא לְנֶדֶר וְגו'** מרבינן ממלת כי יפליא שפירושו יפריש אפילו מופלא חכם שיודע לפרש סמוך לאיש⁵⁹.

לפיכך דיין⁶⁰ עונות נדרים לזכר ולנקיבה כך הוא, קטן בן י"ב שנה ויום אחד, וקטנה בת י"א שנה ויום אחד, כלומר שנה סמוך לגדלות של כל אחד, אם יודעים לשם מי נדרו ונשבעו, נדריהם נדר ושבועתם שבועה אף על פי שלא הביאו שתי שערות. אולם אינן לוקין אם חללו נדרים ועברו על שבועתן עד שיגדלו⁶¹.

הקדישו⁶² ובא הגדול ונהנה מן ההקדש שהקדישו, לוקה, מפני שנדריהם נדרים מן התורה.

ושנת י"ג לזכר ושנת י"ב לנקבה בודקין אותם, אם יודעין לשם מי נדרו נדרן נדר ואם לאו אין נדרן נדר. ואפילו אם נדרו⁶³ בתחלת השנה ובדקו אותן וידעו לשם מי נדרו, ואחר כך בסוף השנה חזרו ונדרו, אינו נדר עד שיבדקום פעם אחרת.

וקודם שיש י"ב לזכר וי"א לנקבה אפילו יודעים לשם מי נדרו אינו נדר דסמוך לאיש בעינן, מיהו גוערין בהן ומכיין אותן מדרבנן שלא ילמדו לשונם בנדרים ושבועות.

ואם דבר קטן וקל הוא ואין בו עינוי נפש אומרים להם שיעמדו בנדרים ושבועתם, כדי שלא ירגילו עצמם בנדרים ויבואו לנהוג קלות ראש בנדרים.

ומי"ג ויום אחד ואילך לזכר ומי"ב ויום אחד לנקבה הרי הם גדולים ממש, ואף על פי שאין יודעים לשם מי נודרים, ואע"ג שלא הביא שתי שערות⁶⁴, נדריהם נדר.

⁵⁸ ורוב בני אדם הזכרים אינם מביאים שתי שערות עד בני י"ג שנים ויום אחד, ואז הוא נקרא איש, וקודם לכן עדיין אינו איש אלא קטן. ואשה ממהרת להביא שתי שערות שנה אחת מקודם לכן, דהיינו מבת שתיים עשרה שנה ויום אחד, ואז היא נקראת גדולה.

⁵⁹ כי פירוש יפליא כי יפריש, כלומר כשהוא מופלא ויודע לפרש לשם מי נדר, נדרו נדר, ומדכתב איש כי יפליא שמע מינה שהפלאה זו גם כן אינה גורמת להיות נדרו נדר אלא כשהוא סמוך לאיש, דהיינו שנה אחת קודם ומן שהוא ראוי להביא שתי שערות, והיינו בתנוקות כל שתיים עשרה ובתינוק כל י"ג.

⁶⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד רלג

⁶¹ דלאו דבל יחל לא קאי אלא איש גמור, כלומר גדול דהיינו בן י"ג לזכר וי"ב לנקבה.

⁶² ערך לחם למהריק"ש שם

⁶³ לבוש וש"ך שם א

⁶⁴ ש"ך שם ב. ועיין חי' רבי עקיבא שם שכ"כ הרמב"ם אבל תמוה לי דהא להדיא אמרינן בסוגיא דנדה (מ"ה ע"ב) אי דלא אייתי ב"ש קטן הוא אח"כ ראיתי שתמה בן המ"ל ואולם לדינא נראה דאף דלא הביא ב"ש נדרו נדר והיינו מטעם דחיישינן שמא נשרו כדקי"ל בש"ע אה"ע (סקנ"ה ס"ב) והא דפרכינן בסוגיא אי דלא אייתי ב"ש קטן הוא אלא לאו דאייתי וטעמא דלאח"ז וכו' דלמא מיירי דלא אייתי ולאח"ז חיישינן דלמא נשרו אבל

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ט. וננגדן בקטנה חולצת

כבר התבאר במסכת יבמות דף סא: ודרף קה. שקטן – כשם שאין ביאתו קונה מן התורה בעוד שהוא קטן, שאין קניין לקטן מן התורה⁶⁵, כך אין חליצתו חליצה, דאיש כתיב בה בחליצה ולא קטן, דכתיב (דברים כה פסוק ז) וְאִם לֹא יִחַפֵּץ הָאִישׁ לְקַחֵת אֶת יְבִמְתּוֹ וְגו', ולפיכך קטן אינו חולץ עד שיגדיל, והוא שיהיה בן י"ג שנה ויום אחד, ויבדקוהו שהביא ב' שערות אחר שהגדיל⁶⁶.

אבל אם הביא ב' שערות קודם שהגדיל אינו נחשב גדול על ידן, מפני שהם שומא ודרכן לנשר אלא א"כ יביא אחרות אחר שהגדיל, ומ"מ אם מוצאין לו שתי שערות אחר שהגדיל⁶⁷ לא חיישינן שמא היו קודם לכן וסופן לנשר, ששומא לא שכיח.

וכן קטנה על אף שלענין יבום כשהיא מבת ג' שנים⁶⁸ ויום אחד ביאתה ביאה לכל דבר, ואם בא עליה יבם קנאה קניין גמור והיא אשתו לכל דבר, ואם בא להוציאה מוציאה בגט. אבל לענין חליצה אינה חולצת עד שתגדיל, והוא שתהא בת י"ב שנים ויום אחד, ויבדקוהו שהביא ב' שערות. ואפילו בדיעבד אין חליצת קטנה חליצה⁶⁹.

י. ולמנור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים

קרקע שירש מאבותיו⁷⁰, או משאר מורישיו, או שניתן לו במתנת שכיב מרע שהרי זה כמו ירושה, אין ממכרו ממכר עד שיהיה בן כ' שנה שלימות⁷¹, והביא שתי שערות, אבל קודם עשרים שנה שלימות אף על פי שהביא שתי

בתוך זמנו ל"ח לנשרו צ"ל דמדקתני במתני' נדרן נדר והקדשן הקדש משמע דהוי ודאי נדר ואם אכלו אחרים לוקים עליו ואי דלא אייתי הוי רק ספק שמא נשרו כנלע"ד

⁶⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ג

⁶⁶ כמ"ש בנדה מ"ו א' מ"ח ב' דלחליצה לא סמכינן אחזקה דרבא. ביאור הגר"א שם ג

⁶⁷ ואם חליץ אחר י"ג ולא נבדק ואחר זמן בדקו אותו ומצאו לו שערות אי מחוקי אותו בגדול למפרע ע' בח"מ סי' ל"ה ומ"ש שם. פ"ת שם ב

⁶⁸ שו"ע ונו"כ שם ד

⁶⁹ ב"ש שם ד. ונ"ל טעמא משום דחליצה בדידה תלה רחמנא וחליצה נעלו, ואיפטר בה את עצמה, ואין מעשה קטנה כלום. לבוש שם

⁷⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ רלה ט

⁷¹ ולא אמרינן בזה מקצת שנה ככולה. סמ"ע שם לג

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

שערות ויודע בטיב משא ומתן לא, שמא ימכור בזול, מפני שקודם שהוא בן עשרים שנה אף על פי שהביא ב' שערות, נערותו⁷² גורם לו שדעתו נוטה אחר מעות כי עדיין לא נתיישב דעתו בדרכי העולם, וחיישינן שמא יראו לו מעות כדי שיהא לו חשק בהם וימכור כל נכסיו.

ודוקא בקרקע שירש או באה לו במתנת שכיב מרע, שהוא דומה לירושה חוששים לכך, אבל בקרקע שקנאו הוא או שקנאו אפוטרופוס שלו או שקיבל במתנה מאחר, אין חשש שהרי רואים אנו שאינו רודף אחרי הכסף ואוהב את הקרקע יותר מזווי שהרי בזווי קנאה⁷³.

וכשהוא בן עשרים שנה שלימות והביא ב' שערות הרי הוא כבן שבעים, ומוכר בין במטלטלין בין במקרקעי בין שלו בין שירשה מאביו⁷⁴, ואפילו אינו יודע בטיב משא ומתן כל שאינו שוטה.

יא. קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור

כבר התבאר לעיל דף סג. קטנה⁷⁵, אפילו אין לה אב, או שנשאת, אינה יכולה לעשות שליח קבלה. אך מתגרשת על ידי שליח להולכה⁷⁶. ואם אמרה לשליח התקבל לי גיטי אינה מגורשת עד שיגיע לידה שהרי הבעל יודע אינה יכול לעשות שליח קבלה וגמר ונתן לשם הולכה.

⁷² ואם בת היא שירשה קרקע, בבית יוסף [סי"ג] הובא מחלוקת רשב"א [ב"ב קנ"ה ע"ב] וראשונים בזה, ועיין בית שמואל אבן העזר סימן נ"ד סוף ס"ק א'. ואם נשאת ואומרת מה שירצה בעלי יעשה, דעת החלקת מחוקק שם [סק"א] דלא עדיף ממנה, ואינו יכול למכור עד שתהא בת עשרים, ובית שמואל [שם] חולק עליו, וגם שו"ת אורה לצדיק חלק הושן משפט סימן ח' חולק על החלקת מחוקק. ובר"ן סוף פרק מציאת האשה [כתובות ל"א ע"א מדפי הרי"ף] מבואר דלמאן דסבירא ליה דלא תקנו בבת משום דאינה מצויה, הכא נמי כשירש משאר מורישיו לא תקנו, וכיון דבשולחן ערוך כאן סתם דלא שנא אב או שאר מורישיו, ממילא הוא הדין בת. והמעין בריב"ש סוף סימן שע"א יראה, דאף שכתבה הרשאה לבעלה למכור לא מהני מכירתו כשאינה בת עשרים בקרקע אביה, ואפילו שתקה ולא מיחתה כשנעשה בת עשרים לא מהני עד שיביא לוקח ראה שבאו המעות לידה, ולא מהני מה שנתנה לבעלה הרשאה והוא קיבל המעות, וצריך להביא עדים שידעה אחר שהיא בת עשרים שזה מחזיק בקרקע מחמת מכירה ולא מחמת משכונא, ועם כל זה אין שתיקתה כלום כל זמן שהיא אשת איש, דאין מחזיקין בנכסי אשת איש לפי שהיא סומכת על בעלה. ערך ש"י שם

⁷³ וכן אם אפוטרופוס שלו קנה והוא אינו מערער שמע מינה דחביבה ליה יותר מזווי, ואם ניתן לו במתנת בריא אמרינן אי לאו דמרח קמיה הנותן לא הוה יהיב ליה מתנה, וכיון דלאו ממילא אתית ליה אלא ע"י שמרח בה, קפיד בה ואינו מוכרה בזול. סמ"ע שם לד

⁷⁴ ואם חלקו אחים ירושה והגיע הבית לאי מהם אם השני פחות מבן כי יכול לחזור ולתבוע חלקו שבבית. מבי"ט ח"ב סי' רטו. חי' רבי עקיבא איגר שם.

⁷⁵ שו"ע ונו"כ שם קמא ג

⁷⁶ עיין שו"ת גור אריה יהודא אבן העזר סימן כג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

יב. שאין קטן עושה שליח

עושה אדם⁷⁷ שליח איש או אשה⁷⁸, ואפילו עבד ושפחה, אבל חרש, שוטה וקטן אינם נעשים שלוחים ולא עושים שלוחים⁷⁹, וכן העכו"ם אינו נעשה שליח לישראל, ולא הישראל נעשה שליח לעכו"ם. ויש אומרים⁸⁰ שאף מי שאינו בר שליחות, אם הוא פועל בשכר יש בו דיני שליחות.

לפיכך אם שלח את הקטן לקניות, ואיבד הקטן מה שקנה אחריות על המוכר להחזיר את התשלום ללוקח, שלא היה לו לשלחו עם הקטן, ומה ששלח של המוכר הוא שלא קנאו הלוקח עד שיגיע לידו.

יג. ואם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה אם רצה לחזור

לא יחזור

למרות שהתבאר שקטנה אינה יכולה לעשות שליח קבלה, אבל אביה יכול לעשותו, אם היא ארוסה⁸¹.

יד. האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום

אחר פסול

⁷⁷ שו"ע ונו"כ חו"מ קפח ב

⁷⁸ ויש לעיין אם יש דיני שליחות בנזף משפטי כגון חברה או אגודה, ומסברא נראה שיכול לעשות שליח פקיד בחברה כאדם פרטי, אבל אינו נעשה שליח כפקיד החברה, וכ"ש כשאינו ממנה אדם פרטי שאין דין שליחות לחברה או אגודה, אלא שיש לדון באופן שמועיל אפילו במי שאינו בר שליחות, כמו שמועיל בפועל עכו"ם בשכר לדעת כמה פוסקים, ומסברא נראה דגרע ואינו מועיל, מיהו בדברים שא"צ כלל לדיני שליחות אלא מעשה קוף בעלמא נראה שגם בנזף משפטי מועיל, וצ"ע. וכל זה להעשות שליח, אבל למנות שליח נראה שיכול המנהל או פקיד המורשה לכך לעשות שליח, ויש בו כל דיני שליח, כיון שהממנה הוא אדם פרטי, שהוא בר שליחות, אף על פי שהוא פועל עתה מכת החברה כנזף, אמנם כשהפקיד הוא עכו"ם ובעלי החברה הם ישראלים, בזה נראה לכאורה שאינו יכול לעשות שליח, כי אם מדין פועל לדעת הפוסקים דמהני, ועדיין צ"ע בכל זה. פתחי חושן חלק ג פרק יא הערה ח

⁷⁹ אחד קטן ואחד קטנה, הואיל ואינם בני דעת, וכתב בנה"מ (סימן קפב סק"ב) דילפינן מתרומה דכתיב גם אתם לרבנות השליח, ולכן צריך בני דעת, ומטעם זה ממעטינן גם עכו"ם שאינו בן ברית. ועי' עוד בספר חנוך לנער (פרק מב) כמה פרטים בדין שליחות בקטן, ושם (בפרק לו הערה ב) בדין שליחות במופלא סמוך לאיש מדברי המהרש"א (גיטין דף סה) וכן בקצה"ח (סימן קפח סק"ב) שישנו בדין שליחות. אבל במנ"ח (מצוה תקו) כתב שאינו בדין שליחות.

⁸⁰ עיין פתחי חושן שם הערה יב

⁸¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמא ג

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

השליח⁸² ששינה בשליחותו ממה שאמר לו הוא או היא, אין הגט גט. כיצד, אמר לו תנהו לה במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר⁸³, אל תתנהו לה אלא⁸⁴ בעלייה ונתנו בבית או איפכא, אל תתנהו לה אלא בימין ונתן לה בשמאל או איפכא, אינו גט. אך אמר תנהו בעלייה או תנהו בימין מכיון שלא הראה קפידתו שיהיה דוקא שם, ואין סיבה להקפיד בכך, שהרי לא אמר אל תתנהו אלא ... הרי זה גט⁸⁵ וי"א⁸⁶ שאינו גט.

טו. הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר

אמר לו⁸⁷ תן גט זה לאשתי והרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר הרי זה גט, שאין זה קפידא אלא מראה מקום הוא לו.

טז. האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול ... הבא לי גיטי ממקום פלוני והביאו לה ממקום אחר כשר

האשה שאמרה⁸⁸ לשלוחה קבל לי גטי במקום פלוני, וקבלו במקום אחר אינו גט.

⁸² שו"ע ונו"כ שם מה

⁸³ פירש"י שאינו רוצה שילעיוזו עליו במקום אחר וקפידא הוא עכ"ל. ט"ז שם כח

⁸⁴ טנראה הטעם בזה דלא הוה קפידא אלא באמר אל תתנהו וכו' כיון דאין טעם מסתבר למה אינו רוצה בבית וכן להיפך ע"כ מסתמא לא הוה קפידא עד שיאמר כן בפירוש וכן בשמאל משא"כ כשאומר במקום פלוני הוה קפידא אפילו בסתמא כיון שיש טעם נכון על זה כמו שזכרנו בשם רש"י ובפרישה נתן טעם משום דקיי"ל שאומר לחבירו בית אני מוכר לך יכול ליתן לו עליה וכמ"ש הטור סוף סי' רי"ד בחו"מ משו"ה לא הוה שינוי מעליא אם לא דאמר אלא עכ"ל ותמוה הוא מה יעשה בימין בזה. ט"ז שם כט

⁸⁵ ב"ש שם סב

⁸⁶ תורת גיטין שכתב לתמוה על הב"ש ותמו' לי דהא בגיטין ד' ס"ד ע"ב מדמה לזה הא דאמר לשליח עירב לי בתמרים ועירב לו בגרונרת ותירץ רבה שם הא רבנן והא ר"א. ופי' רש"י וז"ל הא רבנן דאמרי' לעיל גבי דידה אף על גב דלאו בדידה תליא ולא איכפת לה אמרינן כל מה שאמר אינש לשלוחו אם ישנה לאו שליח הוא ה"נ אין עירובו עירב. וקיי"ל כתירוצו דרבה. וא"כ קשה דהא בא"ח סי' ת"ט [סעיף י'] פסק המחבר דאם אמר עירב לו בבית ועירב לו בעליה דאין עירובו עירב אף על גב דלא אמר אלא בעליה, מ"ש כאן דצריך שיאמר אלא וגם מן הסברא נראה כיון שהזכר עלי' מה שלא הי' צריך להזכיר קפידא הוי:

⁸⁷ שו"ע ונו"כ שם מז

⁸⁸ שו"ע ונו"כ שם מט

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

**יז. הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה התקבל
לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד התקבל לי גיטי
במקום פלוני אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום**

בת ישראל שנשאת לכהן אוכלת⁸⁹ בתרומה עד שיגיע גט לידה, או ליד שלוחה שעשתה לקבלה⁹⁰, אפי' כתב הבעל גט, ועשה שליח להוליכו ומסרו לו והיא יודעת כן, אפי' אוכלת עד שתקבלנו, שכ"ז שלא קיבלתו אינה מגורשת והיא אשת כהן⁹¹.

האשה שעשתה שליח לקבל לה גיטה אסורה לאכול בתרומה מיד⁹², ואם אמרה קבל לי גיטי במקום פלוני אינה אסורה עד שיגיע שליח⁹³ והבעל לאותו מקום⁹⁴.

שלחה שליח להביא לה גיטה אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה.

דף סה:

יח. גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא

אמרה לו⁹⁵ התקבל לי גטי בבבל ופעמים תמצאנו בדמשק, בכל מקום שיקבלנו הוי גט, ובלבד שיגיע לבבל למקום שאמרה היא, שכך הוא

⁸⁹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ט הלכה א

⁹⁰ וכן בת כהן לישראל מיד שקיבל השליח את הגט אם הוא שליח קבלה חוזרת לבית אביה ואוכלת בתרומה

⁹¹ ר"י קורקום שם

⁹² ואף על גב שבעלה נמצא במקום רחוק דחיישי' שמא מצאו מיד אחורי הדלת או את שלוחו ונתן לו הגט וי"א דמדינא מותרת לאכל דאוקי אשה אחזקתה שלא נתגרשה אלא חומרא דרבנן הוא ומשום קנס שלא הי' לה לעשות שליח שלא תדע מתי נתגרשה. דרך אמונה שם ו

⁹³ וא"צ לחוש שמא מצא סוס ריץ והגיע לאותו מקום מהר ואם באמת מצא סוס ריץ והגיע לאותו מקום מהר וקיבל הגט והיא לא ידעה ואכלה תרומה משלמת קרן ולא חומש

⁹⁴ שהרי אם קיבלו במקום אחר אינו גט כלל כיון שהקפידה שיקבל דוקא במקום ואפי' אם אמרה לו קבלו לי במקום פלוני ולפעמים תמצאנו במקום אחר שאז אם קיבלו במקום אחר נמי הוי גט ובלבד שיגיע למקום פלוני שאז יחול הגט דכונתה אתה יכול לקבלו בכל מקום אבל לא יחול הגט עד שתגיע לאותו מקום ואין זה פליגיטך מע"ג קרקע דהוי כאומר לאשתו ה"ז גיטך ולא תתגרשי בו אלא לאחר ל'.

⁹⁵ שו"ע ונו"כ שם נ

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

משמעות הלשון, לקחת, תיקח את הגט בכל מקום בו תמצאנו, אבל כאילו התנתה תהא שלוחי להתגרש אני על ירך, רק כשתגיע לשם⁹⁶.

**יט. האומר לשלוחו ערב לי בתמרים ועירב לו בגרוגרות
בגרוגרות ועירב לו ... במגדל ועירב לו בשובך בשובך
ועירב לו במגדל ... אין עירובו עירוב**

אחד או רבים שאמרו לשליח צא וערב עלינו⁹⁷, ולא יחדו לו מקום באיזה מקום שיערב עליהם ובאיזה רוח, בכל מקום שיניחנו ובאיזו רוח שירצה הרי זה עירוב ויוצאים בו, שהרי לא יחדו לו מקום ורוח.

אבל אם יחדו לו מקום או עירוב, לא ישנה השליח מדעת המשלח⁹⁸, כגון האומר לחבירו ערב עלי בתמרים ועירב עליו בגרוגרות, בגרוגרות ועירב עליו בתמרים, או שאמר לו הנה עירובי במגדל והניחו בשובך, בשובך והניחו במגדל⁹⁹, בבית והניחו בעלייה בעלייה, והניחו בבית, אינו עירוב, שכל שליח המשנה שליחותו, גילה דעתו שבטל שליחותו, ולא שליח דהאי משלח הוא, והיאך יקנה לו, אבל אם אמר לו ערב עלי סתם, ועירב עליו בין בגרוגרות בין בתמרים בין בבית בין בעלייה, הרי זה עירוב.

**כ. האומר כתבו גט ותנו לאשתי גרשונה כתבו איגרת ותנו
לה הרי אלו יכתבו ויתנו פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס
עשו לה כראוי לא אמר כלום ... הוציאוה מהו עזובה**

⁹⁶ א"ל אפילו כשיגיע לאותו מקום למה היא מגורשת הא הוי כאומר מלי גיטך מע"ג קרקע דאינה מגורשת משום שלא בא לידה מידו וה"נ לא בא הגט מיד הבעל כיון דאינה מגורשת נמי תירצו תוס' בתירוץ א' דאמר לשליח קבלה שלה שהוא יהיה שליח הולכה עד לשם ושם יעשה שליח הולכה אחר אחר ויקבל ממנו הגט. ועוד תרצו דהוי כאלו קבלה מידו והא דאינו מגורשת מיד משום דהוי כאלו התנתה שאל תהי' מגורשת עד שיבוא לשם והוי כאלו מתנה עמו שאל תגרש עד אחר ל' יום ולכאורה היה נראה דצריך ליתן לה נאמנות שתהיה נאמנת לומר שלא פיים אותה כמ"ש לקמן מיהו דלא מצינו בשום פוסק דכתב כן י"ל דוקא כשהוא מתנה שאל יהי' גט עד אותו זמן אז יש לחוש שיערער ויאמר שקבע הזמן בכיון שיכול לפיים אותה תוך הזמן אבל כשהי' קובעת זמן אין חוששין. ב"ש שם סד

⁹⁷ אמנם נראה דאם היה ידוע להשליח שרצון המשלח לערב ברוח זה אף שלא פירש לו בהדיא לא מהני כשעירב ברוח אחרת אף שעכשיו רוצה ללכת שם. מ"ב שם נב

⁹⁸ ואין חילוק בין עירב משל משלח או משל שליח בכל גווני הוי קפידא ואין חל השליחות. מ"ב שם נג
⁹⁹ ואפילו שניהם קרובים או שניהם רחוקים דאמרינן דכאן דעתו לנוח בשבת ולא במקום אחר. מ"ב שם נד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

מהו התירוה מהו הניחוחה מהו הועילו לָה מהו עשו לָה

כדת מהו

בעל שעשה שליח להולכה¹⁰⁰, צריך שיאמר לו תן גט זה לאשתי, או שיאמר לסופר ולעדים שיכתבו ויחתמו גט ויתנוהו לאשתו, או לשון שמשמעו שיגרשנה, כגון גרשונה¹⁰¹ או שלחנה או שבקנה או תרכנה או כתבו לה איגרת ותנו לה, כי איגרת הוא פירושו של גט, אבל אם אמר פטרוה, פרנסוה, עשו לה כדת, עשו לה כנימוס, עשו לה כראוי, לא אמר כלום, ואפילו אם כתבו ונתנו אינו כלום. וי"א שהיא ספק מגורשת¹⁰².

¹⁰⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמא טו

¹⁰¹ המגיד כת' בשם הראב"ד בכלום בעינן שהיה מדבר עמהם מעסקי גיטין דאל"כ מהיכא יודעין הם שהוא

נותן לגירושין ואפילו אם אמר גרשנה יש לפרש כמו גרש את האמה. ב"ש שם כ

¹⁰² משמע מרש"י והר"ן דספק גט הוא כי י"ל הני לשונות נמי לשון גט הם. ב"ש שם כא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אמר לשלשה כל מה שתירצו לעשות בכתיבת גט לאשתי יהא עשוי מועיל לכתוב ולתת דלא גרע מגרשוה¹⁰³.

אמר לראובן כל מה שתרצה לעשות בגט זה עשה באופן שכל מה שעשה ויגמר על ידך בגט זה כאלו אני בעצמי עשיתיו. עשאו שליח¹⁰⁴.

אמר להם עזובה, הוציאווה, התירוה, הניחוה, הועילו לה, מלות אלו מספקינן בהו אם הם בלשון הקדש לשון גירושין או לשון דבר אחר, שאין אנו בקיאים בלשון הקדש כל כך, לפיכך לא יכתבו ויתנו לה, ואם כתבו ונתנו לה הרי זו ספק מגורשת.

נא. היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ... אף המפרש והיוצא בשיירא ... אף המסוכן

כבר התבאר במסכת כתובות דף נה: ולעיל דף יג: שאדם¹⁰⁵ שרוצה לגרש אשתו ואמר כתבו גט לאשתי ולא אמר תנו, יכתבו ויתנוהו לידו אבל לא יתנוהו לידה, שלא עשאו שלוחים אלא לכתוב ולא לגרש, ואם נתנוהו לה אינו גט. במה דברים אמורים בברייתא שהיא בדעתו, ואם היה רוצה שיתנוהו לה היה אומר להם, ולא היה דעתו אלא שיהא מוכן בידו ולכשירצה יגרש בו, אבל בחולי לאחר ג' ימים שחלה או אפילו בתוך ג' ימים וראו שנתחזק עליו החולי, או היוצא בקולר בין על עסקי נפשות בין על עסקי ממון, וכן המפרש לים או היוצא בשיירא, כל אלו שאמרו כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנוהו לה, שהדבר ידוע שלא נתכוונו אלו אלא לכתוב וליתן לה, אלא שמתוך פחד ובהלה לא גמרו דבריהם לומר תנו¹⁰⁶.

¹⁰³ הרמ"ט ח"א סי' קצ"ה. ח"ב סי' יו"ד. בבאר היטב שם ה

¹⁰⁴ באר היטב שם.

¹⁰⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמא טז

¹⁰⁶ עיין בס' יד המלך פ"ב מהל' גירושין דין י"ב שכתב דמסתימת לשון הרמב"ם וכל הפוסקים משמע דא"צ שיתנו לה דוקא בעודו חולה אלא אפילו אם טרם שנתנו לה חזר לאיתנו רק שבכל זאת החריש ולא ביטל השליחות יכולים ליתן לה הגט דהעיקר הוא בעת אמירה ואם היה אז מסוכן אזי אמדינן לדעתו שכוונתו הי' לכתוב וליתן והוי כמו עשאו בפירוש שלוחים לכתוב וליתן וכל כמה דלא ביטל שליחותם כותבים ונותנין לה. פ"ת שם ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

היוצא בקולר¹⁰⁷ (כלומר נידון למוות שמוציאין אותו להרגו עפ"י מלכות) דינו כמצוה מחמת מיתה, ואם ניצל מהריגה חוזר מהמתנה כמו שכ"מ שעמד מחליו. ויש אומרים¹⁰⁸ שה"ה במפרש בים והיוצא בשיירא¹⁰⁹.

¹⁰⁷ שו"ע ונו"ב חו"מ שם והוא כדברי הרי"ף והרמב"ם, משום דגבי גט אמרו שדינם כמסוכן ודעתם מיטרפת, והנ"י כתב בשם הר"י יונה לפרש דעת הרי"ף והרמב"ם משום שהרבה יוצאין להשתקע ונותנים מספק שמא ישתקעו שם, ולכן כשחוזרים, חוזרים גם ממתנתם, אפילו במקצת ובקנין. וכתב בערוה"ש שלא חלק הרא"ש אלא לענין מתנה במקצת שאין דינו כמצוה מחמת מיתה, אבל במתנה בכולה מודה שדינו כשכ"מ, ועוד כתב שאף להרמב"ם אינו אלא כשצוה סמוך ליציאתו, אבל אם צוה ימים קודם דינו כבריא לגמרי, וכן ראיתי בספר אר"ן חיים סימן רנ בשם שו"ת אבקת רובל סימן קכד דדוקא ביום או יומיים קודם אבל לא קודם לכן, ועוד משמע מדבריו דצריך שיוזכיר בשטר המתנה שעומד לצאת לחו"ל, והביא שכן הסכימו מרן הב"י וגדולי דורו לפסק זה, עיין שם. ועיין בקצה"ח סק"ט ובנה"מ ס"ק יב דלאו לכל מילי השיב כמצוה מחמת מיתה, דלא השיב כמצוה מחמת מיתה אלא משום דלא גמר ומקני אלא לאחר שיחליט אם ישתקע שם, עיין שם.

¹⁰⁸ והרא"ש חולק במפרש ויוצא בשיירא, וסובר דלא ילפינן מגמ, דאה"נ דבהילי מחמת דרכם ולא גמרו דבריהם, אבל לענין מתנתם לא מסתבר, שהרי מדעתם יצאו ודעתם לחזור. ומ"מ ביוצא בקולר מודה הרא"ש, שאין לך מצוה מחמת מיתה גדול מזה.

¹⁰⁹ ומדברי הפוסקים נראה שלא אמרו במפרש בים ויוצא בשיירא אלא משום שמא ישתקעו שם ולא יחזרו, אבל לא משום שהולכים למקום סכנה, ולפי"ז נראה שההולך למקום סכנה ואינו יוצא חוץ למדינה, או אפילו חוץ למדינה אלא שיוצא לעסקיו וברור שאין דעתו להשתקע, לכו"ע אין דינו כמצוה מחמת מיתה. פתחי חושן חלק ח פרק טז הערה ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>